

วัฒนธรรมทางการเมืองของผู้บริหาร : ศึกษาเฉพาะกรณีของสหภาพแรงงานเอกชน
ในเขตจังหวัดสมุทรปราการ

นางนาทศิริ กาญจนบุรณ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคำหลักสูตรปรัชญาพัฒนบริหารศาสตร์มหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)

สาขาวิชาเอกนโยบายและการวางแผนทางสังคม

โครงการบัณฑิตศึกษาพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

พ.ศ. 2531

กิติกรรมประกาศ

ผู้เขียนรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของบรรดาบุคคลหลายท่านจากหลายสถาบัน ที่มีส่วนช่วยให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสิ้นลงได้ นับตั้งแต่บุคคลในครอบครัว ผนวจารย์หลายท่านอาทิ เช่น ท่านรองศาสตราจารย์ ดร. ตรีผล ชันธิไชย , ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุนันทา เสี่ยงไทย, อาจารย์วิชัย รูปชาติ เจ้าหน้าที่ทรงแรงงานหลายท่าน อาทิเช่น คุณสม สุภนกร ผู้อำนวยการกองแรงงานสัมพันธ์ , คุณปราโมทย์ โรจน์ไพบูลย์ แห่งสำนักงานแรงงานจังหวัดสมุทรปราการ เจ้าหน้าที่ฝ่ายคอมพิวเตอร์ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เจ้าหน้าที่โครงการบัณฑิตศึกษาพัฒนาสังคม รวมทั้งบรรดาเพื่อนร่วมสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์อีกหลายท่านและบุคคลที่ทำให้เกิดผลการศึกษาชิ้นนี้ที่สำคัญยิ่งคือ ท่านผู้นำสหภาพแรงงานในเขตจังหวัดสมุทรปราการ ผู้เขียนจึงใคร่ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ ทั้งท่านที่เอ่ยนามมาแล้วและมิได้เอ่ยนามในที่นี้

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้คงจะ เป็นประโยชน์ต่อสังคมใดบ้าง ซึ่งหากเป็นเช่นนั้นผู้เขียนก็ภูมิใจยิ่งกว่าความสำเร็จหลักสูตรใด ๆ ในชีวิตที่ใดมีโอกาสรับใช้สังคมตามเป้าหมายในใจของผู้เขียนเอง

นาทศิริ   กาญจนบุรณ์
มีนาคม   2531

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : วัฒนธรรมทางการเมืองของผู้นำสหภาพแรงงาน : ศึกษาเฉพาะกรณีของสหภาพแรงงานเอก ในเขตจังหวัดสมุทรปราการ

ชื่อนักศึกษา : นางนาทศิริ กางอนบุรณ์

สาขาวิชาเอก : นโยบายและการวางแผนทางสังคม

ปีการศึกษา : 2530

บทคัดย่อ

นับตั้งแต่มีการจัดตั้งสหภาพแรงงานซึ่งมีพื้นฐานมาจากแนวความคิดประชาธิปไตยขึ้นมาในประเทศไทย การดำเนินกิจกรรมของสหภาพแรงงานยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าไรนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหภาพแรงงานเอกชน สาเหตุแห่งความล้มเหลวส่วนหนึ่งมาจากความไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมทางการเมืองของไทย จึงน่าจะได้ศึกษาว่าผู้นำสหภาพแรงงานเอกชนส่วนใหญ่มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยหรือไม่ และการมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบนั้นจะมีผลต่อความเข้มแข็งของสหภาพแรงงานอย่างไร

การดำเนินการศึกษาวิจัยนี้ได้กระทำใน 2 ลักษณะ คือ การวิจัยเอกสารและการวิจัยสนาม ในการวิจัยสนาม ประชากรที่ใช้ศึกษาคือ ผู้นำสหภาพแรงงานเอก ที่ยังดำเนินกิจกรรมอยู่ในจังหวัดสมุทรปราการทั้งหมด 65 คน และผู้นำสหภาพแรงงานเอกชนที่เดิมเลิกกิจกรรมสหภาพแล้ว 46 คน แบบสอบถามในการศึกษาเป็นค่าความที่สอบถามตัวแปรกลุ่มภูมิหลัง, ประสบการณ์การศึกษาอบรม, การศึกษามหาวิทยาลัยการเมือง, ประสบการณ์ทางการเมือง, จุดมถการทางการเมือง และความเข้มแข็งของสหภาพแรงงาน โดยเก็บข้อมูลเชิงปริมาณในปี พ.ศ. 2527 - 2529 และเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพในปี พ.ศ. 2527 - 2530 เพื่อติดตามความเคลื่อนไหวของสหภาพแรงงานอย่างต่อเนื่อง ก่อนที่ระนำข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์ ตามวิธีการทางสถิติ โดยใช้ค่าร้อยละ สหสัมพันธ์ และ ไค-สแควร์

การศึกษาวิจัยพบว่าผู้นำสหภาพแรงงานเอกในเขตจังหวัดสมุทรปราการเป็นผู้มีจุดมถการทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ปัจจุบันพบว่ามีส่วนช่วยให้เกิดจุดมถการทางการเมืองแบบประชาธิปไตยได้แก่ กระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมืองจากสังคมอื่นที่มีใช้สังคมไทย ส่วนทางด้านสหภาพแรงงานนั้นพบว่าสหภาพแรงงานเอกชน

ในเขตจังหวัดสมุทรปราการส่วนใหญ่ไม่เข้มแข็ง ไม่ว่าจะพิจารณาจากผลการดำเนินงาน หรือจากศักยภาพของสหภาพแรงงานเอง ทั้งนี้เนื่องมาจากปัจจัยด้านต่างๆ คือมีผู้นำ ภายในองค์กรสหภาพแรงงานเอง, ด้านนายจ้าง, ลักษณะของสถานประกอบการ, สถานการณ์ทางเศรษฐกิจ, สถานการณ์ทางการเมือง นอกจากนี้ยังพบว่าสหภาพแรงงานที่เข้มแข็งจะมีผู้นำสหภาพฯ ที่ติดตามข่าวสารทางการเมืองประจำ ซึ่งน่าจะแสดงถึงการดำเนินงานอย่างไม่เป็นทางการของผู้นำ อย่างไรก็ตาม การศึกษาวิจัยครั้งนี้ยังพบว่า สหภาพแรงงานที่มีผู้นำมีอุดมการณ์ทางการเมืองแบบประชาธิปไตยแก่เพียงปัจจัยเดียวนั้น ไม่ได้ทำให้สหภาพแรงงานนั้นมีความเข้มแข็งกว่าสหภาพอื่นๆ ได้ ทั้งนี้การทดสอบความสัมพันธ์ทั้งหมดข้างต้นมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้จึงอาจสรุปได้ว่า การนำเอาหลักการวิธีการของสหภาพแรงงานมาใช้ในสังคมไทยซึ่งเป็นสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมอุตสาหกรรมนั้น ยังไม่สอดคล้องกับลักษณะของวัฒนธรรมทางการเมืองของสังคมไทยนัก เพราะถึงแม้ว่าผู้นำสหภาพจะเข้าใจในหลักการและมีอุดมการณ์ทางการเมืองแบบประชาธิปไตยแล้วก็ตาม แต่องค์ประกอบส่วนอื่นๆ ของสังคมไทยยังคงมีลักษณะแบบไทยๆ และลักษณะแบบประชาธิปไตยยังไม่สมบูรณ์มากนัก ดังนั้นการนำเอาหลักการสหภาพแรงงานมาใช้ให้เกิดผลในสังคมไทย จึงต้องอาศัยเงื่อนไขระยะเวลา ประกอบกับการพัฒนาอย่างจริงจังของสหภาพแรงงานและวัฒนธรรมทางการเมืองของไทย ทั้งนี้รัฐบาลควรมีนโยบายสนับสนุนในเรื่องให้การศึกษาเพื่อปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมทางการเมืองมาเป็นประชาธิปไตยอย่างค่อยเป็นค่อยไปและสอดคล้องในทุกๆ สถาบันของสังคม ส่วนในด้านการพัฒนาสหภาพแรงงานนั้นรัฐบาลควรให้การศึกษาอย่างถูกต้องแก่คนงาน และอาจจะต้องผลักดันให้มีการเรียนการสอนความรู้เกี่ยวกับแรงงานสัมพันธ์ในการศึกษาระดับมัธยมศึกษา สหภาพแรงงานเองจำเป็นต้องรวมตัวกันและพยายามสร้างความสัมพันธ์อันดีกับนายจ้าง ส่วนนายจ้างควรต้องให้ความสนใจในหลักการและผลดีที่คนงานจะได้รับจากการมีสหภาพแรงงาน รวมทั้งที่ปรึกษาสหภาพแรงงานก็ควรมีบทบาทในการส่งเสริมสหภาพแรงงานอย่างถูกต้องด้วย .

TITLE: Political Culture of 'The Labour Unions' Leaders:
A Case Study of Labour Unions in Samut Prakarn Province

NAME: Mrs. Nardsiri Kanchanabul

MAJOR: Social Policy and Planning

ACADEMIC YEAR: 1987

ABSTRACT

Since labour unions have been established in Thailand, their activities can be considered to be not fully successful especially private labour unions. One of the main reasons being employed explaining the failure is that disassimilation of Thai political culture and the labour unions' function. It is interesting, therefore, to make further study whether ~~most~~ of the private labour unions' leaders have democratic ideology; and whether it influent the unions' potential.

The methods of data collection are both documentary and field survey. In conducting the field survey, 65 private union leaders and 46 former leaders of inactive labour unions were chosen as samples of the study. The questionnaire, a data collection instrument, was designed to gather and analyse main variables: background of the groups, education and training experiences, enthusiastic for political movement, political experiences, political ideology and the unions' potential. Quantitative data were collected in 1984 - 1986 and qualitative data were also collected in 1984 - 1987 in order to study movement of the unions, and then statistical analysis by using percentage, correlation and chi-square test methods was

undertaken.

The finding of the study are as follows: Private labour unions' leaders in Samut Prakan Province have democratic ideology. The factors that influent this result is political socialization of other society, not the Thai society. The private labour unions' performances and potential are vulnerable because of problems inside the unions themselves, employers, business characteristic, economic environments, political situation. Accessibility to political information of the labour unions' leaders is the main factor for solidarity of the unions. This indicates that cohesiveness of informal group of these labour is important to unions' solidarity. In addition, it is found that democratic ideology of the labour unions' leaders is not consistent to the labour union solidarity. The above statistical test is under the significant level at .05 .

From the above findings, some recommendations are presented. Because Thai political culture has not contributed activities of labour unions, therefore, development of labour union in Thailand needs political will in the long run. The government should set some policies in order to develop democratic culture in all relevant institutions, understanding and knowledge about labour relation should be continuously educated to both employee and employer. In addition, labour unions' consultants should play their roles in the right way too.